

אל המדות

א. זיכוך המדות בדרך הדעת הוא קודם לזיכוכן בדרך הרגש, כי אם לא ידע מה טוב ומה רע, איכה ירגיש לקנות את הטוב בטבע של קנין ולהרחיק את הרע שבנטיה הטבעית אחר ההרגל.

ב. כל מדה טובה יש לה חסרונות הבאים עמה, וזו היא העבודה השלימה להוציא לאור-עולם את המדות הטובות מנוקות מכל סיגי החסרונות שלהן.

(מאמר הדאקה)

מהות חשבון הנפש הוא שיהי' האדם נושא-ונותן בשכל על כל עניני נפשו וחיובו עבודתו לאלהים ית'. אבל ראוי שלא לשכח כי אין החשבון מענין המדמה אלא ענין שכלי צרוף ומבורר, וכמו שבכל חכמה וידיעה שבעולם אי-אפשר לישא-וליתן בה כ"אם כשתהי' לו מתחילה ידיעה מבוררת ברוב פינותי' העיקריות עכ"פ, ואח"כ יוכל להוציא תולדות מכוונות, כן לתכלית אפשרות חשבון הנפש הכרחי הוא מקודם לברר וללבן אצלו הידיעות הדרושות לזה, שתהיינה ברורות בשכלו וחרותות בלבבו, ואז יוכל לחשוב בהן ולא תחלש נפשו כ"כ בהשתוקקה לחשב חשבונה, כי תמצא די שפק הדרוש לה לצורך החשבון

(מאמר אלוין, תולדות פתק 3)

התשובה היא שיבה אל המקוריותי, אל הראשית, לחבר את כל ענפי החיים אל השרש אשר משם הם יוצאים.

נשמתנו הלא טהורה היא, חלק אלוה ממעל, רבת חיים היא במקורה העליון, רבת אורה ורבת תפארת. אבל גדלה ותפארתה, חסנה והדרה, גלוי הוא בעולם הרוח העליון, וכאשר התחילה להתקשר בעולם של החיים המעשיים, ונתאגדה עם הגוף וכל פחותיו, נצטרפה עם דאגותיו וטרדותיו, ונסתבכה בסבכי מלחמת חיו הקשים, אף פי בזה, ורק בזה, הלא עלתה בידה להרשים את רשמי פעלותיה על עולם מגשם ומבלט, על עולם של חיים קשורים בתנאים של חייניות ועצמה מפעלית, אבל הלא ענפיה נתפשטו בהכרח במוך בזה, עד שהסתגלה לאלה המפעלים ותכן החיים המגבל בהגבלת בשר ודם, ומתוך כך פהו מאורותיה, והועם זיו אורם, ומתוך המחשף הזה, באים כל דרכי התעיה הרבים אשר בחיים האנושיים. אמנם הננו נקראים אל התשובה, ובת-הקול היוצאת מהר חורב ומקרנות ואומרת: "אוי להם לבריות מעלבונה של תורה", היא מפה גלים בלבבנו, ומזמן לזמן, וביוחד בימי התשובה, הננו שמים אל לבנו כי "עת לעשות לד'" וכבר הגיע הזמן לשוב בתשובה, פלומר, לקשר את הענפים של החיים המתגלים בכל העלילות, בכל המפעלים, בכל התכונות ובכל המדות אשר לנו, אל מקור שרשם, אל טהרתה של הנשמה, אל ראשית הנותה, אל אצילות כבודה ומקור אור חיה. "שובה ישראל עד ד' אלהיה".

(על התשובה - חומשות לאורות התעיה)